

¿Com classificar les diferents violències masclistes online?

Un estudi per al Projecte

Alejandra de Diego Baciero
Marta G. Franco
Irene Zugasti Hervás

Un projecte de:

Amb el suport del
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies:

Generalitat de Catalunya
gencat.cat

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES
E IGUALDAD

Autores

Alejandra de Diego Baciero
Marta G. Franco
Irene Zugasti Hervás

Maquetació

Conchita Pineda

Revisió de textos

Marisela Vasquez

Traductora

Alicia Martínez.

Barcelona 2020

<https://projecte-equal.com/>

1.	¿Per què parlem de violència masclista a les xarxes socials?	5
2.	Les tipificacions clàssiques dels tipus de violència masclista	7
3.	Classificacions de violències masclistes en entorns digitals.	9
	3.1. Classificació de les Nacions Unides (Violence Against Women Learning Network de NNUU, 2015)	9
	3.2. Classificació del PEW RESEARCH CENTER (2014)	10
	3.3. Classificació del WOMEN'S MEDIA CENTER SPEECH PROJECT (2016)	10
	3.4. Classificació de DIGITAL ALCHEMISTS (2019)	11
	3.5. Classificació de PERIFÉRICAS	12
	3.6. Classificació de CIBERSEGURAS (2019)	12
	3.7. Classificació de la DELEGACIÓN DE GOBIERNO PARA LA VIOLENCIA DE GÉNERO (Ministerio de Presidencia, Relaciones con las Cortes e Igualdad, Gobierno de España).	14
	3.8. Classificació desenvolupada per Hybridas (2019/2020) per a la investigació al voltant de diversos tipus de violència que es produeixen a l'àmbit tecnològic amb especial enfocament a les xarxes socials.	15
4.	La especificitat de les violències masclistes a Instagram	16
5.	Tipologia de violències	16
6.	Bones pràctiques per a promoure la igualtat a Instagram	19
	6.1 Coneix Instagram. ¿Com utilitzar Instagram de manera més segura?	19
	6.2 Evita normalitzar la violència	20
	6.3 Compta-ho i denúncia	20
	6.4 Cuida i dona suport a les teves amigues	20
	6.5 Comparteix contingut feminista	20
7.	Glossari de neologismes	23
	Fonts i Referències de Consulta	24

¿Com classificar les diferents violències masclistes online?

Una reflexió a manera de context.

1. ¿Per què parlem de violència masclista a les xarxes socials?

Considerem que és més correcte parlar de violència masclista en el context de les XXSS que parlar de la violència de gènere digital, ciberviolència o la violència digital contra les dones.

En primer lloc, i sense aturar-nos en el debat profund i complex dels marcs interpretatius de la violència (veure Lombardo, Bustelo, 2007),, entenem que el concepte “violència de gènere” pot induir a la confusió. En el marc espanyol, el concepte normatiu de la violència de gènere en la LO 1/2004 és “aquella que s'exerceix sobre les dones per part de qui està o hagi estat lligat a elles per relacions d'afectivitat (parelles o ex-parelles)”. No obstant això, en el marc internacional, la interpretació d'aquest concepte és més àmplia, “Gender-based violence”, com la defineix, per exemple, la Comissió Europea: “*defined as violence directed against a person because of that person's gender (including gender identity/ expression) or as violence that affects persons of a particular gender disproportionately*”.

Qüestió a part és que diverses administracions hagin ampliat tant als subjectes d'aquesta violència com a l'objecte de la mateixa¹. I igualment aparegui aquesta mateixa reivindicació recollida dins de les mesures del Pacte d'Estat contra la

violència de gènere (veure l'aplicació 2.6) per tal d'ampliar el concepte de violència de gènere a tots els tipus de violència contra les dones continguts en el Conveni de Istanbul. Aquest Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica es considera el tractat internacional de més abast per fer front a aquesta greu violació dels drets humans. Utilitza el concepte “violència domèstica”, i el concepte “violència contra la dona”, així com el concepte “violència contra les dones per raons de gènere”².

El concepte de “violència contra la dona” tal com el concep Nacions Unides com «tot acte de violència de gènere que resulti, o pugui tenir com a resultat un dany físic, sexual o psicològic per a la dona, inclusivament les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeixen a la vida pública com a la privada», és sens dubte, més ampli en la seva dimensió subjectiva i objectiva. No obstant això, parlar de “violències masclistes” ens situa un pas més enllà:

En primer lloc, evita la confusió entre la concepció social i la normativa de la violència de gènere, limitant-se a l'àmbit de la parella o exparella, concepte en el qual, a més, no hi ha un consens sobre l'ús dins del feminisme.

En segon lloc, posa el focus en qui: qui exer-

1 Andalusia va ampliar tant el concepte de víctima de violència de gènere i la tipificació dels actes violents contra les dones amb l'aprovació al Parlament de la comunitat autònoma el passat 20 de juliol de la Llei 7/2018.

2 Així, aquest Conveni estableix que per “Violència contra les dones” s'haurà d'entendre una violació dels drets humans i una forma de discriminació contra les dones, i designarà tots els actes de violència basats en el gènere que impliquen o poden implicar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloses les amenaces de realitzar aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o privada; i per “violència domèstica” s'entendrà tots els actes de violència física, sexual, psicològica o econòmica que es produeixen en la família o en la llar o entre cònjuges o parelles de fet antics o actuals, independentment que l'autor del delictes comparteixi o hagi compartit el mateix domicili que la víctima; finalment, Per “violència contra les dones per raons de gènere” s'entén qualsevol violència contra una dona perquè és una dona o que afecti les dones de manera desproporcionada. El concepte dona inclou a aquelles menors de 18 anys d'edat.

ceix la violència (el masclista, els masclistes) i sota quina estructura (el masclisme). Parlar de violència masclista transmet una idea molt més àmplia de les dimensions del fenomen, la seva naturalesa estructural, i inclou la dimensió espacial, i en el que especialment ens ocupa, l'espai virtual. De fet, la Generalitat de Catalunya des de la Llei 5/2008 ha apostat per un concepte global de violències masclistes, en la línia de les recomanacions internes. La defineix com la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, intimidacions i coaccions, tingui com a resultat un dany o sofriment físic, sexual i psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat. En la mateixa línia conceptual i de disseny de polítiques públiques s'han situat ajuntaments com el de Barcelona o Madrid.

En tercer lloc, és important matisar que, al concebre-la com una violència estructural, estem assenyalant que hi ha una posició social opressora i una altra oprimida, que s'exerceix sobre identitats i relacions sexoafectives diverses. És a dir, assenyalant la violència contra les dones se'ns queda curt si atenem a la diversitat de persones que pateixen aquestes violències. Les violències digitals permeten entendre les lògiques d'aliances, missatges, canals i continguts que el masclisme, i per tant el patriarcat, projecta en l'entorn virtual.

2. Les tipificacions clàssiques dels tipus de violència masclista

Tradicionalment, la tipificació de les diferents formes de violència masclista ha partit d'uns criteris que les diferenciï basant-se en criteris centrats en la forma que adopta aquesta violència. Serveix com a exemple una de les classificacions amb més consens, la que utilitza el Ministeri de Sanitat,

Física	Sexual	Psicològica de control	Psicològica emocional	Econòmica
--------	--------	------------------------	-----------------------	-----------

Serveis Socials i Igualtat en 2015 per realitzar la Macroenquesta de Violència de Gènere a Espanya³.

Aquesta classificació és sovint matisada o ampliada segons qui l'analitzi. Com a exemple està el criteri d'ONGs com Ajuda en Acció⁴, que parteix d'una classificació familiar que conté també la violència simbòlica.

Violència econòmica Correspon a qualsevol acció o accions (siguin aquestes directes o mitjançant la llei) que busquen una pèrdua de recursos econòmics / patrimonials mitjançant la limitació.	Violència laboral Present a desenes i desenes de països on es dificulta l'accés de les dones a llocs de responsabilitat laboral, o es complica el seu desenvolupament a l'empresa o estabilitat pel fet de ser dona.	Violència física Es tradueix en qualsevol acció que provoca dany o patiment físic i afecta la integritat de la persona.	Violència sexual Tota acció que amenaça o viola el dret d'una dona a decidir sobre la seva sexualitat i abasta qualsevol forma de contacte sexual. La violència sexual no es limita a forçar una dona contra la seva voluntat, sinó a qualsevol tipus d'assetjament, explotació, abús o intimidació, independentment de si es dona dins o fora del matrimoni o de qualsevol relació.
Violència institucional És aquella mitjançant la qual funcionaris o autoritats dificulten, retarden o impedeixen l'accés a la vida pública, l'adhesió a certes polítiques i fins i tot la possibilitat que les persones exerceixin els seus drets.	Violència psicològica Pot donar-se en tot tipus de contextos, si bé la casa, la parella i la família solen ser tres dels més comuns, i consisteix en qualsevol acció que sentim que ens degradi com a persones o tracta de controlar les nostres accions o decisions.		Violència simbòlica És la que recull estereotips, missatges, valors o signes que transmeten i afavoreixen el fet que es repeteixin relacions basades en la desigualtat, el masclisme, la discriminació o la naturalització de qualsevol rol de subordinació de les dones en les nostres societats.

³ <http://www.violenciagenero.igualdad.mpr.gob.es/violenciaEnCifras/macroencuesta2015/Macroencuesta2015/home.htm>

⁴ <https://ayudaenaccion.org/ong/blog/mujer/tipos-violencia-mujeres/>

És convenient portar a anàlisi precisament la dimensió simbòlica, ja que és en aquesta dimensió on la violència adquireix una especial importància a les xarxes socials, on el capital simbòlic que l'articula cobra una nova dimensió.

Per això, aquestes classificacions (només hem mostrat dos exemples, però les tipologies són infinites i solen tenir elements comuns com la diferenciació entre la física/psicològica o la sexual) necessiten ser matisades per classificar o tipologitzar la violència masclista a la xarxa. Alguns tipus, per definició, no poden ocórrer a les XXSS, ja que impliquen contacte físic o interacció -encara que això pugui donar-se en un estadi previ o posterior, fins i tot simultani a l'exercici de violència masclista virtual- o requereixen entitats o identitats oficialment reconegudes.

L'evolució de les tecnologies digitals i l'ús que fem d'elles ha donat lloc a escenaris en què es dilueixen les diferents esferes de la vida quotidiana: cada vegada és més difícil fer distincions entre temps laboral i d'oci, món virtual i real, relacions d'amistat i networking, etc. Això fa que sigui poc clarificador tractar de distingir les violències en relació a les seves implicacions o conseqüències en aquestes esferes i ens porta a considerar més útil una classificació centrada en les metodologies o objectius concrets. A més, aquesta classificació és més pedagògica, ja que podem assenyalar comportaments concrets que tenen a veure amb les possibilitats específiques d'Instagram i en els quals pot ser que algunes usuàries no hagin reparat.

3. Classificacions de violències masclistes en entorns digitals.

A continuació es mostren algunes de les classificacions prèvies que diferents institucions, organismes, expertes i organitzacions feministes han desenvolupat a l'analitzar les violències masclistes digitals.

3.1. Classificació de les Nacions Unides (Violence Against Women Learning Network de NNUU, 2015)⁵

Les NNUU identifiquen sis grans categories del que anomenen ciber violència contra la dona, posant l'enfocament en els mètodes o pràctiques mitjançant les quals aquesta s'exerceix a través de la xarxa. Cal notar que la persona sobre la qual s'exerceix la violència, "la víctima", no té cap paper actiu en el procés.

Hacking: (Pirateria)	Ús de la tecnologia per accedir il·legal o no autoritzat a sistemes o recursos per tal d'adquirir informació personal, alterar o modificar informació, o calumniar i denigrar la víctima o les organitzacions.
Impersonation: (Suplantació)	Ús de la tecnologia per a assumir la identitat de la víctima o d'algú més per accedir a la informació privada, contactar, generar informació fraudulenta sobre ella, enviar missatges ofensius des del seu compte, trucar-la des de números ocults
Surveillance /Tracking: (Vigilància, seguiment, rastreig)	Aguaitar i monitoritzar les activitats i comportaments d'una víctima, ja sigui en temps real o històricament; seguiment GPS a través de telèfon mòbil; rastreig per recrear les activitats de la víctima, etc..
Harassment/ Spamming (Assetjament / Comunicacions no desitjades)	Contacte continuament, molestar, amenaçar i/o espantar la víctima. Aquest és un comportament continu i no un incident aïllat; per exemple, trucades / missatges persistents; omplir la bústia de veu amb missatges perquè ningú més pugui deixar un missatge
Recruitment: (Captació)	Ús de la tecnologia per atraure les víctimes cap a potencials situacions violentes; per exemple, publicacions i anuncis fraudulents (llocs de cites, oportunitats d'ocupació); o fer servir sales de xat, taulers de missatges i llocs web per comunicar-se / publicitar la seva informació o imatges.
Malicious Distribution: (Difondre contingut malintencionat)	Ús de la tecnologia per manipular i distribuir materials difamatoris i il·legals relacionats amb la víctima i/o les organitzacions; per exemple, amenaçar o filtrar fotos / vídeos íntims; o l'ús de la tecnologia com a eina de propaganda per promoure la violència contra les dones

⁵ https://www2.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?v=1&d=20150924T154259&v=1&d=20150924T154259

2.2. Classificació del PEW RESEARCH CENTER (2014)

3.4. Classificació de DIGITAL ALCHEMISTS (2019)⁷

El col·lectiu Digital Alchemists reformula l'anomenada "Roda de poder i control" de la violència de gènere per adaptar-la a l'entorn digital. En la seva classificació inclouen el "kiriarcat" per emmarcar les violències estructurals basades en la intersecció entre diverses opressions.

Doxxing	Llenguatge feridor	Vigilància	Kyryarchy (Kiriarcat)⁸
Aïllament	Intimidació	Coacció i assetjament sexual	"Luz de Gas"

⁷ http://femtechnet.org/wp-content/uploads/2016/06/Nov10_Control-and-Respect-Wheels-Document.pdf

⁸ Kyriarcats és un neologisme encunyat per Elisabeth Schüssler Fiorenza, amb la intenció de redefinir la categoria analítica patriarcat, de manera tal, que inclogui diverses estructures de dominació entrelaçades i multiplicatives. La paraula deriva dels termes grecs kyrios (senyor o mestre) i archein (governar o dominar). Schüssler proposa utilitzar l'expressió patriarcat només per a denominar les jerarquies eclesiàstiques de certes esglésies cristianes.

3.5. Classificació de PERIFÉRICAS⁹

La classificació de periféricas afegeix una definició de cada forma de violència

Cyberstalking o ciberassetjament	És la persecució i/o amenaça repetitiva cap a una persona a través d'Internet i mitjans electrònics, que pot derivar en una persecució real. L'Stalker, o perseguidor, pot ser una persona coneguda de la víctima o no.
Doxing	La paraula doxing és un neologisme a partir de la abreviació "Docs", de "Documents". En aquest tipus de crim online l'agressor publica o transmet dades personals o identificables de la persona adquirides a través de les seves pàgines de xarxes socials, banc de dades online, hacking etc. amb l'objectiu de practicar extorsió, constrènyer o intimidar a la víctima.
Revenge Porn (Porno Venjatiu)	Es tracta del crim exercit mitjançant l'exposició pública d'imatges, fotos o vídeos íntims de tercers de manera no consensuada (encara que les imatges si s'hagin pres amb consentiment de la víctima). Normalment l'agressor és una parella o ex-parella que divulga aspectes íntims per venjança, després del final de la relació sentimental. Les imatges també poden ser obtingudes per hackeig o invasió de comptes de la víctima.
Sextortion (Sextorsió)	S'utilitzen imatges íntims (vídeos o fotos) para fer xantatge a una persona, amenaçant difundir-les si no s'obté alguna contrapartida (diners, favors sexuals, avantatges professionals etc.).
Slutshaming (Titllar de Puta)	És la pràctica de criticar, culpabilitzar i constrènyer a dones i nenes per comportar-se d'una manera que alguns perceben com promiscua o fora dels rols tradicionals de gènere. Als mitjans electrònics aquest tipus de violència pot ocórrer mitjançant les xarxes socials, inclòs associada al Revenge Porn.

3.6. Classificació de CIBERSEGURAS (2019)

Ciberseguras, a través del seu glossari, identifiquen tres conceptes amplis:

"assetjament de gènere on-line"	És un tipus d'assetjament en línia que es basa en l'ús d'adjectius ofensius associats a la condició de gènere o a allò femení. Aquest tipus de violència fomenta la producció d'insults, estereotips, prejudicis i, sovint, continguts gràfics i audiovisuals per comunicar hostilitat cap a les nenes i dones, pel fet de ser dones.
"discurs de l'odi"	Qualsevol discurs que trivialitza, glorifica o incita a la violència contra les dones és discurs d'odi. El discurs d'odi inclou expressions escrites, verbals o visuals de discriminació, assetjament, amenaces o violència contra una persona o grup per motiu del seu gènere, discapacitat, orientació sexual, etnia o creença religiosa. En línia, com a tot arreu, tenim dret a la llibertat d'expressió, però algunes persones utilitzen aquest dret per expressar punts de vista bastant ofensius sobre les dones. Si l'expressió és particularment agressiva, difamatòria o insistent, llavors pot considerar-se discurs d'odi (Take back the tech, s.f).
"discurs perillós"	Es tracta d'una expressió particular del discurs d'odi que, segons l'investigat per la professora Susan Benesch (2013), té una probabilitat raonable de catalitzar o amplificar la violència d'un grup cap a l'altre.

⁹ <https://perifericas.es/redes-sociales-y-violencia-de-genero/>

Després, enumeren els atacs més comuns:

Atacs que es basen en insultar, avergonyir i minar l'autoestima:	"slut shaming" "fat shaming" "induir a pràctiques nocives"
Atacs basats en el xantatge i l'extorsió	"sextorsion" "difusió no autoritzada d'imatges íntimes" "packs" "grooming" "reclutament"
Atacs amb component tecnològic	Spyware Google bombing Crackeig de comptes DNS highjacking o atac a servidors Atacs per silenciar perfils/continguts feministes

I els tipus de "troleig" que els "machitrolls", com defineixen als agressors, exerceixen:

troll preocupat:	Es tracta d'un troll que diu "estar a favor de la igualtat" i intenta fer-se passar per feminista, però fa comentaris a publicacions de dones i feministes amb la intenció de desacreditar i denigrar la seva presència on i off line.
troll policia bo:	La hipocresia és la especialitat d'aquest troll, qui es presenta com seguidor, fan o simpatitzant del teu tema o causa, amb la intenció d'emascarar la seva hostilitat mitjançant una "crítica constructiva". S'apropa donant lloc a un interrogatori per un crim que la víctima mai va cometre i sovint es dirigeix mitjançant suggeriments "útils" sobre com millorar l'aparença o adoptar un to més amigable. Un bon exemple és quan una feminista a través del seu compte de Twitter denuncia la violència contra les dones, llavors apareix el "policia bo" i comença una conversa per suggerir-li que sigui més amigable i menys "violenta", donat que ella està parlant de violència, tot això amb la intenció de desacreditar la seva publicació i fer-la quedar malament.
El troll Lleó marí:	És quan un estrany no convidat apareix a la teva conversa i afegeix comentaris o preguntes no sol·licitades de manera deshonest. El Lleó marí sent que té la moral política per a exigir evidències i arguments de pes, quan ell mateix inclou declaracions mundanes o auto-evidents, i insisteix per a que la víctima del seu troleig justifiqui les seves opinions fins que ell estigui satisfet, cosa que mai succeirà, donat que ell està fent preguntes des de la mala fé.

3.7. Classificació de la DELEGACIÓN DE GOBIERNO PARA LA VIOLENCIA DE GÉNERO (Ministerio de Presidencia, Relaciones con las Cortes e Igualdad, Gobierno de España).10

Les investigacions portades a terme dins del marc de la “COLECCIÓN CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO. DOCUMENTOS” concretament en el seu número 18, “EL CIBERACOSO COMO FORMA DE EJERCER LA VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA JUVENTUD” es basen en el llistat de Martínez y Ortigosa (2010) que van desenvolupar la següent lista:

1. *Distribuir a Internet una imatge compromesa de contingut sexual (real o trucada), o dades susceptibles de perjudicar a la víctima.*
2. *Donar d'alta a la víctima en un lloc Web on es pot estigmatitzar i ridiculitzar a una persona. Per exemple, on s'escull la més tonta, lletja, etc.*
3. *Crear un perfil o espai fals amb nom de la víctima on aquesta comparteix intimitats, realitza demandes i ofertes sexuals explícites, etc.*
4. *Usurar la identitat de la víctima i, en el seu nom, fer comentaris ofensius o participacions inoportunes a xats de tal manera que despertin reaccions adverses cap a qui és realment la víctima.*
5. *En la mateixa línia, provocar a la víctima a serveis Web que estan vigilats de tal manera que aquesta tingui una reacció desproporcionada i es vegi exclosa del xat, comunitat virtual... a la que estava participant.*
6. *Amb freqüència els ciber-assetjadors enganyen a les víctimes fent-se passar per amics o una persona coneguda amb la que concerten una trobada digital per a portar a algun tipus d'assetjament online.*
7. *Divulgar per Internet gravacions amb mòbils o càmera digital on es intimida, pega, agredeix, persegueix... a una persona. L'agressor es complau no solament de l'assetjament comès, sinó també d'immortalitzar-lo, convertir-lo en objecte de burla i obtenir-ne reconeixement. Això s'incrementa quan els mitjans de comunicació en fan ressò.*
8. *Donar d'alta a determinats llocs la direcció de correu electrònic de la persona assetjada per a convertir-la en el blanc d'spam, contactes desconeguts, etc.*
9. *Assaltar el correu electroònic de la víctima accedint a tots els seus missatges, o inclús, impedit que el destinatari real els pugui llegir.*
10. *Fer córrer falsos rumors sobre un comportament reprotxable atribuït a la víctima, de manera que qui ho llegeixi reaccioni i prengui represàlies en contra de la mateixa.*
11. *Enviar missatges ofensius i fustigadors a través d'e-mail, sms o xarxes socials.*
12. *Perseguir i incomodar a la persona assetjada en els espais d'Internet que freqüenta de manera habitual.*
13. *Assetjar a través de trucades telefòniques silencioses, o mitjançant amenaces, insults amb alt contingut sexual, penjant ràpidament quan contesten, durant hores inoportunes, etc.*

3.8. Classificació desenvolupada per Hybridas (2019/2020) per a la investigació al voltant de diversos tipus de violència que es produeixen a l'àmbit tecnològic amb especial enfocament a les xarxes socials.¹¹

<p>Accès no autoritzat: Han accedit, utilitzat i/o manipulat el meu compte.</p> <p>(Suplantació d'identitat: Han utilitzat o falsificat la meua identitat sense el meu consentiment)</p>	<p>Assetjament: He patit conductes de caràcter reiterat i no sol·licitat que resulten molestes, perturbadores o intimidants.</p>
<p>Han utilitzat un spywire per identificar les meves claus</p>	<p>Amenaces: M'han enviat continguts violents, lascius o agressius que manifesten una intenció de dany contra mi, éssers estimats o bens. Ús del terror sexual (amença de violació).</p>
<p>He rebut missatges no desitjats ni autoritzats.</p>	<p>Extorsió: M'han intentat obligar a seguir la voluntat o peticions d'un tercer per posseir alguna cosa de valor per a mi (pot ser informació personal)</p>
<p>Doxing: Han indagat informació personal sobre mi que han difòs a Instagram</p>	<p>Desprestigi: Han desqualificat la meua trajectòria, credibilitat o imatge pública a través de la exposició d'informació falsa, manipulada o fora de context. Descrèdit i infantilització.</p>
<p>Han compartit informació o contingut privat meu (incloses imatges sexualitzades - sexspreading)</p>	<p>Abús sexual relacionat amb la tecnologia: He patit exercici de poder, ha intentat explotar sexualment la meua imatge o cos contra la meua voluntat (pot implicar la obtenció d'un benefici lucratiu o d'un altre tipus)</p>
<p>Han contactat amb amigues, col·legues o familiars per obtenir accés a mi</p>	<p>Afectacions a canals d'expressió: He patit tàctiques o accions deliberades per llençar i deixar fora de circulació dels canals de comunicació la meua opinió</p>
	<p>Han abusat i m'han avergonyit per expressar punts de vista no normatius, estar en desacord amb homes o per rebutjar oferiments sexuals</p>
<p>Monitoreig i aguai: M'han fet vigilància d'activitats online o han utilitzat un geolocalitzador per a rastrejar els meus moviments.</p>	<p>M'han fet Sealioning: fer preguntes des de la "ignorància" pretenent mesurar la exactitud i rellevància del que l'altra persona està explicant, el que busca en realitat és provocar cansament en la interlocutora pretenent ser educat i evitar la confrontació</p>
<p>Expressió discriminatòria: He patit discurs contra dones i persones no binàries que reflecteixen patrons culturals masclistes basats en rols tradicionals. Emeten judicis sobre el meu aspecte físic.</p>	<p>Omissió per part d'actors amb poder regulatori: Quan he intentat denunciar he detectat manca d'interès, reconeixement o acció i menyspreu per part d'autoritats, intermediaris d'Internet, institucions o comunitats que poden regular, solucionar o sancionar violència en línia.</p>

11 <https://hybridas.org/violencias/>

4. La especificitat de les violències masclistes a Instagram

Si volem treballar per a prevenir i actuar contra les violències masclistes entre adolescents, és indispensable dirigir les nostres mirades cap a Instagram perquè és la xarxa social que més utilitzen. No només per una qüestió quantitativa –totes les estadístiques coincideixen en que un terç de les seves usuàries no han arribat als 30 anys, i és la única xarxa d'ús majoritari on participen més dones que homes 55% / 45%– sinó també per la manera d'habitar en ella. Instagram es percep com un lloc lliure d'adults i els seus controls, on tenen lloc les relacions personals, l'oci, la festa (per davant de Facebook, on es comú trobar-se amb la família o els entorns educatius o laborals; o Twitter, lloc de la informació i l'activisme). El propi disseny de l'aplicació impulsa que les converses no siguin tan traçables com a Facebook o Twitter: succeeixen entre stories volàtils (s'esborren en 24 hores), missatges privats i comentaris que no s'enfilen. Major percepció de privacitat implica també major sensació d'impunitat o intrascendència, i

certes dificultats per a les persones que volem intervenir en aquest context per estudiar violències i idear maneres de fer-hi front.

El treball realitzat per la identificació d'aquestes violències i de les pràctiques que puguin promoure un ús més igualitari de les xarxes s'ha fet amb base a documentació secundària. Considerem més interessant i necessari obrir espais de debat amb usuàries d'Instagram pertanyents a la generació Z que permetin aprofundir en els tipus de violència identificats, i altres que no puguin estar identificades encara, amb base a les seves pròpies experiències. Aquest tipus d'espai és, a més, molt recomanable a l'hora d'identificar pràctiques a Instagram i pensar estratègies col·lectives que promoguin unes xarxes socials més igualitàries. Les pràctiques definides aquí són genèriques i hauran de ser adaptades a les particularitats de cada cas.

5. Tipologia de violències

Recollint totes les classificacions anteriors, proposem una tipologia que enumera només les pràctiques que poden donar-se en una aplicació amb les característiques tècniques d'Instagram. Hem procurat, a més, que resulti operativa, per tant evitem l'excés de categoritzacions i neologismes i incloem explícitament les violències que hem pogut observar amb freqüència. D'aquesta manera, la pròpia divulgació de la tipologia pot funcionar com a catàleg per a que les usuàries coneguin les agressions més freqüents, i per orientar accions de formació i prevenció.

L'última categoria no la exerceixen les usuàries de la plataforma, però considerem que és interessant incloure-la per visibilitzar la necessitat d'exigir respostes a les entitats empresarials, governamentals i socials pertinents.

Definició de violència	Hashtags proposat per definir aquesta violència	Altres hashtags que poden aparèixe
1. Robatori d'identitat Entren al meu compte llevat-me la contrasenya (mitjançant phising, keyloggers, amb el meu mòbil o enganyant-me) o creen un compte fals. Es relacionen amb altres usuàries suplantant la meva identitat.	#robacuentas #cuentafake	#phishing #impersonation
2. Interaccions reiterades sense consentiment Rebo mofes (troleig), insults associats al gènere i a discurs d'odi o amenaces. M'envien contingut que no he sol·licitat (spam), especialment de contingut sexual.	#machitrolls #acoso #spam	#slutshaming #bodyshaming #fatshaming #gordofobia #fotopollas #dickpicks #misgendering #ableismshaming #hatespeech
3. Difusió malintencionada Publiquen, al meu compte o altres canals, continguts destinats a humiliar-me o a perjudicar-me en la meva vida personal o professional. Poden ser invencions, o bé dades personals i imatges meves que jo no he volgut fer públiques.	#bullying #chantaje	#doxxing #revengeporn #slutshaming #bodyshaming #fatshaming #gordofobia
4. Atacs coordinats Moltes persones es posen d'acord per a denunciar el meu compte i aconseguen tancar-lo o treure-li visibilitat, o bé envien missatges massivament fins el punt d'impeidir-me seguir comunicant-me amb eficàcia (les meves notificacions o hashtags estan plens de soroll)	#ataques/ atacs #spam	#machitrolls #forococheros #bullying #recruiting #swatting
5. Vigilància i control Utilitzen la informació publicada a les xarxes, per mi o les meves amigues o de manera automàtica per aplicacions, per a documentar la meva vida quotidiana. Em fan saber que saben moltes coses de mi.	#vigilancia	#control #ciberacoso #doxxing #stalking

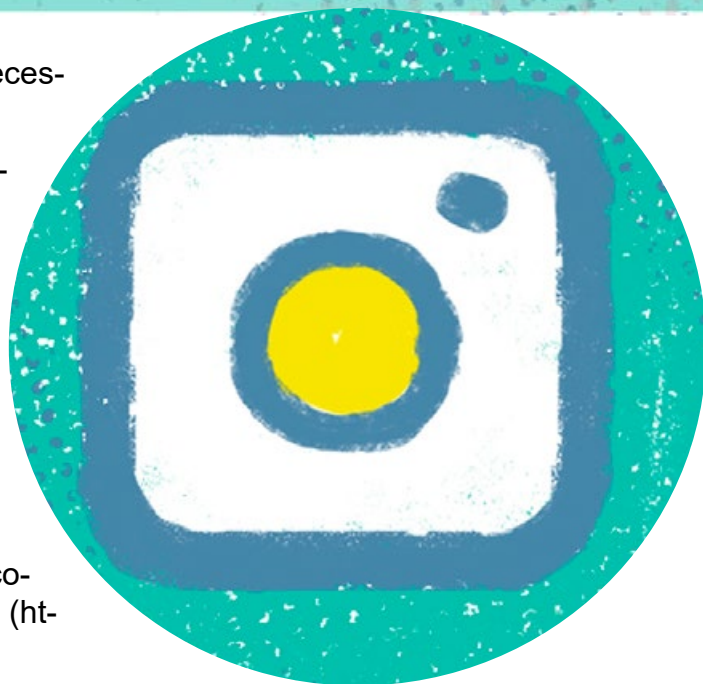
Definició de violència	Hashtags proposat per definir aquesta violència	Altres hashtags que poden aparèixe
<p>6. Captació</p> <p>Contacten amb mi a través d'Instagram per establir relacions que deriven en abusos o explotació sexual. Rebo propostes de fotògrafs o persones que diuen estar relacionades amb el món de la moda o l'espectacle, i tenen interès sexual.</p>	#grooming	#follógrafo #harrasement
<p>7. Menysprear</p> <p>Em fan moltes preguntes per a posar en dubte el contingut que publico, intenten fer-me dubtar dels meus coneixements o experiències, homes o adults m'expliquen coses que ja sé... Difonen continuguts que he creat jo sense reconèixer-me com a autora. Em deixen de seguir o ignoren els meus comentaris sistemàticament.</p>	#luzdegas/ #Llumdegas	#mansplaining #gaslighting #sealioning #unfollow #plagio
<p>8. Promoció del masclisme</p> <p>No està dirigit a mi, ni a cap persona concreta, però es tracta de contingut que reforça estereotips masclistes, representa persones de manera discriminatòria o defensa o exalta als qui exerceixen violències masclistes.</p>	#machismo	#sexismo #incels #MGTOW
<p>9. Desempament</p> <p>Instagram ignora els reports de continguts inadequats, no aplica les seves capacitats tècniques per eliminar-los i censura els meus continguts només perquè son blanc d'atacs organitzats. Les autoritats competents (judicials, escolars, laborals, familiars) no tenen mecanismes eficaços per a protegir-me d'aquestes violències.</p>	#instagramfalla	#censura

6. Bones pràctiques per a promoure la igualtat a Instagram

Per a fer front a aquestes situacions considerem necessari promoure la ciberseguretat des de dos àmbits: per una banda, difondre els sabers tècnics per utilitzar les funcionalitats de l'eina de manera segura; d'altra banda, accions que es poden realitzar per promoure relacions humanes més ètiques i de cures entre persones i comunitats.

6.1 Coneix Instagram. ¿Com utilitzar Instagram de manera més segura?

- Utilitza totes les possibilitats tècniques de l'eina, coneix les seves funcionalitats i normes comunitàries (<https://help.instagram.com/477434105621119/>).
- Deixa de seguir i bloqueja comptes molestos (<https://help.instagram.com/426700567389543>). Així, aconseguiràs que no tinguin accés als continguts que publiquem, no podran deixar comentaris al teu compte i no hauràs de llegir el que escriguin a d'altres.
- Estudia les configuracions de privacitat i sospesa el seu ús, segons les teves necessitats i el nivell d'exposició que vulguis assumir i gestionar. Pots mantenir el compte obert o tancat (candau), mantenir una llista d'Amics per compartir els stories més personals, tenir més d'un compte amb diferents tipus de publicacions, utilitzar hashtags estratègicament, valorar si convé afegir ubicació o no... No és necessari que t'exposis ni que t'amaguis en tots els casos.
- Utilitza contrasenyes segures, tant per protegir el teu compte d'Instagram com els dispositius des dels quals l'utilitzis. Per a que una contrasenya sigui segura no has d'haver-la utilitzat a altres llocs ni haver-la compartit amb ningú, ha de tenir més de 8 caràcters i contenir majúscules, minúscules i símbols, i és recomanable canviar-la periòdicament.
- Denúncia continguts inadequats, tant usant la opció que apareix juntament a cada missatge, com en aquest formulari, que no requereix tenir compte a Instagram <https://help.instagram.com/contact/383679321740945>.
- És necessari documentar atacs: capturar pantalles, apuntar dades i hores, guardar urls i noms d'usuari. Pots utilitzar serveis de certificació o testimoni online, donat que una simple captura des del teu dispositiu podria no servir com a prova (a Espanya, les forces de seguretat recomanen eGarante).

6.2 Evita normalitzar la violència

Evita la normalización de las violencias, presta atención a cada caso y huye del victim-blaming o la creencia de que determinadas conductas en línea propician el acoso. Todas deberíamos poder sentirnos seguras y vivir nuestra cotidianidad y nuestra sexualidad como deseamos, también en el espacio público en línea. <https://www.libresenlinea.mx/autodefensa/internet-feminista/no-es-tu-culpa/>

6.3 Compta-ho i denúncia

No viure-ho en soledat és clau per a poder sortir del bucle. Deixa't ajudar, explica-ho a les teves amigues, mireu juntes quines mesures prendre... Si veus violències que vagin dirigides a altres persones, reporta, parla-ho i ofereix ajuda. Recorda que les formes de resposta poden ser diverses i diferents en cada ocasió i persona agredida. Ignorar també pot ser una opció satisfactòria.

6.4 Cuida i dóna suport a les teves amigues

És interessant articular formes col·lectives per a denunciar, tant a través d'Instagram com per vies legals: es poden crear plataformes per a coordinar reports massius i serveis d'assessoria jurídica.

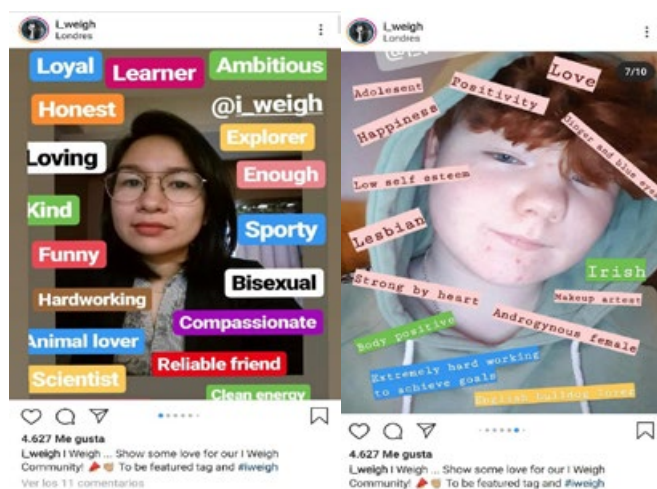
6.5 Comparteix contingut feminista

Genera interaccions positives, missatges d'ànim i espais segurs o de cures. És important mantenir contacte amb les agredides també fora d'Instagram, a través d'una altra aplicació i/o en persona, per a que puguin evitar el canal on estan sent violentades. També pot ser desitjable visibilitzar el recolzament en obert, com fa el compte de Twitter @FemiMimos per a recolzar a dones que són objectiu d'atacs "machitrols".

– Intenta seguir comptes diferents i omplir el teu timeline de bons continguts. Recorda que els continguts que tenen més interaccions arriben a més usuàries, així que utilitza els teus follows, likes i comentaris per a fomentar que tant tu com les teves amigues vegeu continguts interessants i positius.

– Para això, intenta identificar pàgines i comunitats de referència que et poden ajudar a fer-ho. Et deixem alguns exemples:

@iWeigh: compte comunitari que promou el body positive i va contra la tirania dels estereotips físics. Aquí es localitzen pràctiques interessants com l'enviament de selfies on posar tots els aspectes pels que et sents orgullosa de ser com ets. Així com un altre tipus d'imatges que promou la diversitat i trenca amb estereotips. #radicalinclusivity #diversity

@modernadepueblo: compte personal d'una il·lustradora que llança missatges i debats dintre del feminisme que ens ajuden a qüestionar aspectes normalitzats

@bodyposypanda: compte personal d'una activista pel body positive, que mostra la bellesa fora dels canons estètics.

@weloversize és una altra d'elles amb continguts en castellà. #bodypos #feminism #nodiets #weloversize

@lolavendetta: pàgina personal d'una il·lustradora que promou el feminisme i la sororitat.

@the_feeding_of_the_fox: Treballa la visibilitat de les persones amb diversitat funcional. #bodyscape - USA

@todomejora: - Chile. Compte que treballa pel benestar de nenxs i adolescents. Afiliat de @itgetsbetter.

@joannathangiah - Compte personal d'una il·lustradora i dissenyadora feminista, migrant i que genera missatges crítics sobre qüestions com el bodyshaming o la violència sexual.

– Una possible bona pràctica seria fer una campanya on recollir pàgines i perfils que promouen la diversitat i el feminisme, i fer un llistat col·lectiu conjunt. Difundir-lo entre les teves amigues i xarxes i generar coneixement en xarxa pot servir per actualitzar i fer créixer aquests continguts.

7. Glossari de neologismes

Molts dels termes i definicions que treballem aquí són neologismes, sovint sorgits d'entre les pròpies persones usuàries de les Xarxes Socials. Es transformen amb rapidesa i són un interessant termòmetre de l'alcança o l'impacte del seu significat. Alguns d'aquests conceptes ja gaudeixen d'un consens ampli o al voltant del seu ús (per exemple, el grooming o el sexting); altres conceptes són més comuns en entorns tècnics (spam, keylogger) i altres paraules sorgeixen o flueixen en comunitats més reduïdes. Per això aquest glossari és obert i canviant, com ho són les tendències i els tags a Internet, però ens agradaria deixar clars i definits alguns dels que es perceben com més pertinents per aquest projecte.

doxxing: forma de vigilància que consisteix en rastrejar profundament la informació disponible a Internet d'una persona, amb l'objectiu de publicar-la com una forma d'intimidació o assetjament.

grooming: es refereix a l'ús de les xarxes socials per cultivar deliberadament una connexió emocional amb menors d'edat amb fins d'abús o explotació sexual. També pot definir l'engany entre persones adultes, per a satisfer interessos

sexuals.

incel: abreviatura de celibat involuntari (en anglès), és una subcultura d'homes heterosexuals que diuen ser incapaços de mantenir relacions sexuals perquè les dones els rebutgen, són massa exigents o estan en situació d'avantatge per lleis que ells consideren discriminatòries (com la Llei integral de Violència de Gènere). Es caracteritzen pel ressentiment, la misogínia i l'apologia de la violència contra les dones, que en alguns casos s'ha concretat en accions violentes i fins i tot assassinats terroristes.

keylogger: és un tipus de software maliciós que pot estar instal·lat en equips públics i busca interceptar i enregistrar la informació de cada tecla que es premi sense que la usuària ho noti; és una manera comú de robar contrasenyes.

MGTOW: sigles de Men Going Their Own Way (homes que segueixen el seu propi camí). Moviment d'homes que volen evitar qualsevol relació afectiva amb les dones, ja que consideren que són abusives i basades en l'interès. Va sorgir i s'expandeix a través de llocs web i xarxes socials que formen el que es coneix com "manosfera" (de 'man', home).

mob attack: ciberatacs en grup, coordinats a través de fòrums o altres formes d'acció col·lectiva.

misgendering: quan altres persones identifiquen a una persona trans amb un gènere diferent a aquell amb el que ella s'identifica; pot fer-se de manera intencionada, com a expressió de transfòbia.

phishing: missatges enganyosos enviats a un dispositiu per a infectar-lo amb un software espia i poder vigilar o robar les seves comunicacions o informació.

revenge porn: ús d'imatges o vídeos o converses de contingut sexual per a difondre-les sense consentiment (inclòs havent-se gravat amb permís de les persones implicades en el seu moment).

sealioning: fer preguntes des de la "ignorància", pretenent mesurar l'exactitud i rellevància d'allò que l'altra persona està explicant, buscant en realitat provocar el cansament o dubtes de la interlocutora.

sexspreading: compartir informació o contingut privat, incloses imatges sexualitzades.

sextorsión: obligar a seguir la voluntat o peticions sexuals d'un tercer per posseir alguna cosa de valor per a la persona obligada, o utilitzar contingut íntim sense consentiment, per a fer xantatge.

slutshaming: utilitzen l'insult "puta" o similar per a atacar a algú, mencionar les experiències sexuals d'una dona, com si el fet de ser sexualment activa fos motiu d'humiliació.

spam: missatges no sol·licitats, no desitjats o amb remitent no conegut, habitualment de tipus publicitari, que saturen safates d'entrada o canals personals.

stalking: és una forma d'aguait que comporta vigilància sistemàtica i compulsiva de les activitats online relacionades amb la persona, amb la finalitat de controlar-la i assetjar-la.

Nota de les autores: Per a realitzar aquesta investigació ha estat imprescindible bussejar entre múltiples referències que ens remeten al treball de diversos col·lectius, investigadores, artistes, activistes i expertes que treballen en l'àmbit de combatre la violència masclista online. Han estat pioneres en crear entorns segurs, difondre missatges d'empoderament, generar coneixements i tecnologia amb perspectiva feminista i construir espais d'aprenentatge col·lectiu. Hem volgut referenciar, bé en aquest apartat o a les notes del peu a cada referència, el document i les seves autores, individuals i col·lectives. Si sents que no has estat correctament acreditada, no dubtis en contactar amb nosaltres per incloure aquesta referència.

•Libresonlinea és una de les webs més completes i pedagògiques per a l'autodefensa digital. Navegar a la seva web, intuïtiva i didàctica, és molt recomanable.

enllaç: <https://www.libresonlinea.mx/autodefensa/la-violencia-en-linea/trece-formas-de-agresion-relacionada-a-las-tecnologias/>

•Luchadoras, México

Col·lectiu feminista, a través de la investigació, les aliances i el llançament de campanyes, treballen per un Internet per gaudir sense violències.

enllaç: <https://luchadoras.mx/>

•Kit de Donestech:

Kit contra les Violències online de Donestech: sense dubte, un dels documents més complets, on trobar eines, xarxes i comunitats per treballar i aprofundir en les violències masclistes online.

Castellà: https://www.donestech.net/files/kitviolencias2019_cast_2.pdf

Català: <https://donestech.net/files/kitcontraviolenciasmasclistesonline2018.pdf>

•Kit de primeros auxilios digitales:

Recurs gratuït que ajuda a identificar i recomanar accions per a diferents tipus d'emergències digitals.

enllaç: <https://digitalfirstaid.org/es/index.html>

•Security in a box

Guia d'ajuda per a protegir dispositius i utilitzar de forma segura sistemes operatius i xarxes socials. enllaç: <https://securityinabox.org/es/>

•Safermanas: ¡Coding Rights llança una sèrie de gifs per a que dones i persones de gènere no binari dominin els trucs de la tecnologia. enllaç: <https://medium.com/codingrights/safermanas-tips-de-seguridad-digital-en-gifs-4453cf18d985>

•Informe: Interessant informe elaborat per Patricia Fernández i Beatriz Esteban a partir d'una investigació de metodologia trian-
glada elaborada al 2017 amb les i els joves de la Comunitat Autònoma de Castilla la Mancha

enllaç: https://institutomujer.castillalamancha.es/sites/instituto-mujer.castillalamancha.es/files/documentos/paginas/archivos/violencias_de_genero_en_redes_sociales_aproximacion_al_discurso_de_la_poblacion_joven_castellano-manchega.pdf

•Informe: Fet per Donestech per a la Junta de Andalucía amb l'objectiu de conèixer i contrarestar les violències online.

enllaç: <https://donestech.net/files/redessociales.pdf>

•Informe: La desigualdad de género y el sexismo en las redes sociales

Informe publicat pel Govern Basc que aprofundia al 2013 en els orígens d'aquesta violència des de la perspectiva de l'Observatori Basc de la Joventut. enllaç: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=2ahUKEwjVWwJ2AhM7mAhVGzYUKHVAGCwU-QFjABegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.euskadi.eus%2Fcontenidos%2Fnoticia%2Fliburua_sexismoa_gazteak_7%2Fes_def%2Fadjuntos%2Fsexismo_gizarte_sareetan_c.pdf&usq=AOvVaw0T3Pw9xHSVjzJCU2_KTAXR

•Informe de síntesis de Asociación para el Progreso de las Comunicaciones (APC): Explora els enllaços entre Internet, telèfons mòbils i violència contra les dones i il·lustra com la violència relacionada amb la tecnologia afecta a les dones tan greument com altres formes de violència.

enllaç: <https://www.apc.org/es/pubs/voces-desde-espacios-digitales-violencia-contra-las-mujeres-relacionada-con-la-tecnologia%C3%ADa>

•Informe del ICRW Centre: DEFINING & MEASURING TECH-FACILITATED GENDER-BASED VIOLENCE
Link: [defining-and-measuring-technology-facilitated-gender-based-violence](https://www.icrw.org/publications/defining-and-measuring-technology-facilitated-gender-based-violence)

©

<https://projet-equal.com/>

FAREM VISIBLE L'INVISIBLE